

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z języka polskiego w kl. VII

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

I.1. Czytanie utworów literackich – liryka, epika, dramat

Treści nauczania wskazane w Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)				
i				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
– wie, że liryka jest jednym z rodzajów literackich, – odróżnia utwór liryczny od utworu epickiego, – zna podstawowe cechy utworów lirycznych, – wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, – krótko opowiada, o czym jest przeczytany wiersz, – nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą wiersza, – wie, kto to osoba mówiąca w wierszu, – wyjaśnia pojęcie <i>podmiot liryczny</i>,	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – wymienia cechy poezji, – czyta wiersz głośno i wyraźnie, – wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, zwracając uwagę na znaki przestankowe, – wypowiada się na temat przeczytanego wiersza, – podejmuje próbę uzasadnienia swoich wrażeń wywołanych lekturą wiersza, – określa nastrój wiersza,	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – uzasadnia, dlaczego utwór należy do liryki, – czyta / wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, zgodnie z tematem i stylem dzieła, – określa temat wiersza, – opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, – wyodrębnia obrazy poetyckie, – nazywa i uzasadnia swoje uczucia wywołane lekturą wiersza,	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – wyjaśnia, na czym polega język poezji, – dokonuje interpretacji głosowej utworu lirycznego, – ciekawie opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, o podmiocie lirycznym, bohaterze oraz ich uczuciach, – opisuje zachowanie bohatera wiersza i wyraża swoją opinię na jego temat,	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór poetycki, stosując różne techniki uczenia się, – wyjaśnia funkcje poznanych środków artystycznych, – omawia wyczerpująco sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń, – interpretuje wiersz

Treści nauczania wskazane w Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)

i

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
– wie, kto to bohater liryczny, – wyjaśnia pojęcie adresata / odbiorcy utworu, – odróżnia podmiot liryczny od adresata, – odróżnia wers od strofy (zwrotki), – wyjaśnia, czym są rym, wers, refren, – zna nazwy środków artystycznych: <i>epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobie nie, apostrofa, ożywienie, symbol, neologizm</i>, – zna pojęcia pieśni, trenu, – przedstawia tematykę wiersza, – wie, jakie jest przesłanie wiersza, – rozpoznaje w utworach lirycznych wartości ważne dla Polaków, – dostrzega w omawianych wierszach elementy	– tworzy projekt pracy (rysunek, drama itp.) interpretującej wiersz – przekład intersemiotyczny, – nazywa wyrazy wskazujące na osobę mówiącą w wierszu (podmiot liryczny) i adresata, – opowiada o podmiocie lirycznym, przedstawiając jego myśli i uczucia, – określa adresata wiersza, – wskazuje wers, w którym znajduje się zwrot do adresata, – wskazuje bohatera wiersza, – rozpoznaje w utworach lirycznych epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ożywienia, symbole, – wskazuje w wierszu rymy, – rozpoznaje elementy rytmizujące utwór, – rozpoznaje pieśń, tren, – dzieli wersy na sylaby,	– przedstawia, również w formie przekładu intersemiotycznego (np. rysunek, drama itp.), jak rozumie omawiany wiersz, – wskazuje cechy podmiotu lirycznego, – określa cechy bohatera wiersza, – porównuje i nazywa rymy w dwóch dowolnie wybranych strofach, – rozpoznaje w utworach lirycznych przenośnie, uosobienia, neologizmy artystyczne – rozpoznaje refren jako element rytmizujący utwór, – wymienia cechy pieśni, trenu, – wyjaśnia, na czym polega ironia, – dostrzega ironię w omawianych wierszach,	– opisuje adresata wiersza, – wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia wywołane lekturą wiersza, – wyjaśnia, jak rozumie przesłanie wiersza, – wyjaśnia znaczenie przenośne utworu lirycznego, – uzasadnia własne rozumienie wiersza, – rozpoznaje funkcje środków artystycznych w omawianych wierszach, – wskazuje w wierszu elementy rytmizujące, – wskazuje cechy pieśni, trenu w danym utworze, – definiuje pojęcie ironii, – omawia znaczenie ironii w wierszu, – wyjaśnia przesłanie utworu lirycznego i ocenia jego aktualność,	– i uzasadnia swoją tezę interpretacyjną, odwołując się do elementów utworu, – charakteryzuje podmiot liryczny, odwołując się do treści wiersza, – charakteryzuje bohatera, odwołując się do treści wiersza, – w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, – w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, kulturowy, filozoficzny, społeczny.

Treści nauczania wskazane w *Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)*

i

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
historyczne, – wymienia autorów utworów lirycznych wskazanych w <i>Podstawie programowej</i> .	– wie, na czym polega ironia w omawianych utworach lirycznych, – rozpoznaje przesłanie wiersza i wypowiada się na temat jego aktualności, – wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omawianych wierszach, – autorów utworów lirycznych wskazanych w <i>Podstawie programowej</i> .	– formułuje przesłanie utworu lirycznego i zastanawia się nad jego aktualnością, – porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, – dostrzega różne konteksty w omawianych utworach lirycznych, – posługuje się biografią autora w interpretacji utworów lirycznych.	– omawiając utwory liryczne, nawiązuje do wybranych kontekstów, np. historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, – dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach lirycznych.	

UTWORY EPICKIE				
Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
– wie, że epika jest jednym z rodzajów literackich, – odróżnia utwór epicki od utworu lirycznego, – wymienia elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, – rozpoznaje fikcję literacką,	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – wymienia cechy utworu epickiego, – opisuje wybrane elementy świata przedstawionego, – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w utworach epickich,	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – rozpoznaje rodzaj literacki czytanego tekstu – epika, – rozpoznaje czytany utwór jako opowiadanie, powieść, nowelę, – opowiada o elementach świata przedstawionego,	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski, – wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi i fantastycznymi w	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – porównuje elementy świata przedstawionego różnych utworów, – uzasadnia przynależność rodzajową i gatunkową utworu, podając odpowiednie przykłady,

- wymienia wybrane gatunki epickie, np. baśń, legenda, opowiadanie, powieść, nowela, - wymienia wybrane wydarzenia tworzące akcję utworu, - rozpoznaje i wymienia bohaterów utworu, - zna pojęcia: <i>narrator</i> i <i>narracja</i>, - rozpoznaje w utworze wątek główny, - rozpoznaje w tekście znaczenia dosłowne, - opowiada ustnie o treści utworu, zachowując kolejność zdarzeń, - wie, że tekst może mieć znaczenie przenośne, - wymienia cechy postawy bohatera, - wie, jakie jest przesłanie utworu, - rozpoznaje w utworach epickich wartości ważne dla Polaków, - dostrzega w omawianych utworach epickich elementy historyczne, - wymienia autorów utworów epickich wskazanych w <i>Podstawie</i>	- wymienia cechy gatunkowe opowiadania, powieści, noweli, - wyszukuje w tekście określone informacje, - wskazuje tytuł jako element budowy utworu epickiego, - ustala kolejność zdarzeń, - nazywa rodzaj narratora i narracji, - rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze, - przedstawia wybranego bohatera, - wymienia niektóre cechy bohaterów, - rozpoznaje wątki poboczne, - wypowiada się na temat przeczytanego utworu, - wskazuje wartości ważne dla bohaterów, - omawia postawę bohatera, - dostrzega przenośny sens opowieści z Biblii, - rozpoznaje w tekście alegorię, - rozpoznaje przesłanie utworu, - na podstawie poznanych	- odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych - rozpoznaje puentę jako element budowy utworu - epickiego, - opowiada o wybranych wydarzeniach fabuły, - charakteryzuje narratora utworu, - określa, czy dany bohater jest główny czy drugoplanowy, - wymienia większość cech bohaterów, - uzasadnia rodzaj narracji: pierwszoosobowej i trzecioosobowej, - omawia wątek główny, - określa doświadczenia bohaterów, - prezentuje własne rozumienie utworu, - ocenia bohaterów, - rozpoznaje fakty i opinie, - omawia przenośne znaczenia opowieści biblijnych, - podaje przykłady alegorii, - wypowiada się na temat przesłania utworu, - porównuje wartości ważne dla Polaków ze	utworach epickich, - uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do opowiadania, powieści, noweli, - rozpoznaje punkt kulminacyjny jako element budowy utworu epickiego, - rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, - wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju, - uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do treści utworu, - odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, - dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji, - określa tematykę utworu, - omawia wątek poboczny, - interpretuje biblijne opowieści, - omawia funkcje alegorii, - ocenia postawę bohatera i przyczyny jego niepowodzenia, - formułuje przesłanie	- rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytułu, puenty, punktu kulminacyjnego, przyczynowo-skutkowe, - wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju, - rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze, - uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do treści utworu, - selekcjonuje zebrane informacje o bohaterze, - epickich wykorzystuje elementy wiedzy o historii i kulturze, - w interpretacji utworów epickich odwołuje się do kontekstu biograficznego, - wyjaśnia wpływ kontekstu historycznego i historycznoliterackiego na treść i formę utworów epickich, - porównuje utwory epickie z różnych kultur i epok, uwzględniając kontekst kulturowy, filozoficzny i społeczny.

<i>programowej.</i>	tekstów tworzy drabinę wartości ważnych dla Polaków na przestrzeni dziejów, - wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omówionych tekstach, - rozumie słowo <i>kontekst</i> i zna rodzaje kontekstów w utworach epickich, - zna elementy z życia autorów utworów epickich wskazanych w <i>Podstawie programowej.</i>	swoimi wartościami, - dostrzega różne konteksty w omawianych utworach epickich, posługuje się biografią autora w interpretacji utworów epickich.	utworu, - omawiając utwory epickie, nawiązuje do wybranych kontekstów, np. historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, - ostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach	

UTWORY DRAMATYCZNE				
Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
- zna pojęcie dramatu, - wie, że dramat to jeden z rodzajów literackich, - wie, że gatunki dramatu to tragedia i komedia, - zna podstawowe cechy utworów dramatycznych, - odróżnia utwór pisany prozą i wierszem od dramatu, - rozpoznaje czytany utwór jako dramat, - krótko opowiada, o czym jest omawiany utwór	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - wie, czym cechuje się dramat jako rodzaj literacki, - zna cechy utworów dramatycznych, - wie, czym cechuje się tragedia i komedia, - opisuje elementy świata przedstawionego w dramacie, - wymienia charakterystyczne	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - rozpoznaje dramat jako rodzaj literacki, - wskazuje cechy utworów dramatycznych, - wymienia cechy tragedii i komedii, - opowiada o elementach świata przedstawionego w dramacie, - wskazuje akt, scenę, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog,	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - uzasadnia, dlaczego utwór jest dramatem, - omawia cechy rodzajowe dramatu i cechy gatunkowe tragedii i komedii, - analizuje elementy świata przedstawionego w dramacie i wyciąga wnioski, - wyjaśnia różnice między elementami	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - udowadnia, że czytany utwór jest dramatem, podając odpowiednie przykłady z tekstu, - określa problematykę dramatu i prezentuje ją w twórczy sposób, - wyczerpująco wypowiada się na temat wydarzeń przedstawionych w dramacie, odwołując się do znajomości całej lektury,

dramatyczny, - wymienia elementy świata przedstawionego - w dramacie: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, - rozumie pojęcie bohatera tragicznego, - dostrzega komizm w dramacie, -	elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, - wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne, - określone informacje, - ustala kolejność wydarzeń - przedstawia wybraną postać, - wymienia niektóre cechy bohaterów dramatu, - wskazuje wartości ważne dla bohaterów dramatu, - wie, kto to jest bohater tragiczny, - zna pojęcie komizmu, - wypowiada się na temat przeczytanego dramatu, - zna etapy rozwoju akcji dramatycznej, - zna kontekst kulturowy	- odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, - porządkuje wydarzenia, - opowiada o wybranych wydarzeniach, - określa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy, - wymienia większość cech bohaterów, - wskazuje bohatera tragicznego, - ocenia bohaterów dramatu, - wskazuje komizmu, - nazywa etapy rozwoju akcji dramatycznej,	realistycznymi a fantastycznymi dramatu, - omawia zdarzenia realistyczne i fantastyczne, - określa przyczyny zdarzeń, rozpoznaje związki - przyczynowo-skutkowe, - rozpoznaje rodzaj bohatera, - uzasadnia wskazane cechy postaci, odwołując się do utworu, - wyjaśnia, dlaczego dana postać jest bohaterem tragicznym, - odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, - objaśnia przejawy komizmu, - omawia etapy rozwoju akcji dramatycznej, - wyjaśnia kontekst kulturowy i biograficzny dramatu, wskazuje w utworze cechy	- określa funkcje komizmu

UTWORY SYNKRETYCZNE - BALLADA				
Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
- wie, że ballada zawiera elementy epiki, liryki	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u>

i dramatu, - wymienia elementy świata przedstawionego w balladzie, - wie, czym jest punkt kulminacyjny, - dostrzega problem winy i kary w balladzie, tworzy proste wypowiedzi inspirowane balladą.	- zna cechy ballady, - dostrzega w balladzie elementy epiki, liryki i dramatu, - omawia elementy świata przedstawionego z podziałem na fikcyjne i fantastyczne - wyjaśnia, czym jest punkt kulminacyjny, - rozumie romantyczną wizję natury, - rozumie problem winy i kary w balladzie, - dostrzega w sztuce nawiązania do omawianej ballady,	- wymienia cechy ballady, - wie, na czym polega synkretyzm ballady, - porządkuje wydarzenia w sposób przyczynowo-skutkowy, - wyszukuje informacje na temat bohaterów, - wskazuje punkt kulminacyjny w balladzie, - wyjaśnia romantyczną wizję natury, - wypowiada się na temat problemu winy i kary, - ocenia dzieła sztuki nawiązujące do ballady, - tworzy ciekawe wypowiedzi inspirowane balladą.	- wnikliwie omawia cechy ballady, - wyjaśnia, na czym polega synkretyzm ballady, - określa funkcje punktu kulminacyjnego, - interpretuje romantyczną wizję natury, - omawia problem winy i kary w balladzie, - interpretuje dzieła sztuki nawiązujące do omawianej ballady, - tworzy rozbudowane wypowiedzi inspirowane przeczytaną balladą.	- samodzielnie analizuje i interpretuje omawianą balladę,

I.2. Odbiór tekstów kultury

Treści nauczania wskazane w Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
INNE TEKSTY KULTURY				
- określa tematykę tekstu kultury, - nazywa wrażenia wywołane obrazem,	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - wyszukuje w tekście	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - wskazuje cechy tekstów	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - opowiada w kilku	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - określa nastrój obrazu

Treści nauczania wskazane w Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
INNE TEKSTY KULTURY				
grafiką, rzeźbą, fotografią, – wymienia elementy tekstu kultury, – dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą publicystyczną, naukową i popularnonaukową, – wie, że są różne gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, – rozpoznaje wywiad i artykuł wśród innych gatunków publicystycznych,	potrzebne informacje, – prezentuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, – wymienia elementy realistyczne i fantastyczne obrazu, – cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego, – rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, – dostrzega wartości estetyczne poznanych tekstów kultury.	kultury, – opisuje sytuację ukazaną w danym tekście, – nazywa emocje, które mogą odczuwać postacie z obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, – określa uczucia wywołane tekstem kultury, – przedstawia własne rozumienie tekstu kultury, – określa funkcje literatury pięknej, publicystycznej, popularnonaukowej i naukowej, – określa podstawowe cechy wywiadu i artykułu,	zdaniach o sytuacji przedstawionej w danym tekście, – opisuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, – przedstawia własne rozumienie tekstu kultury poprzez podanie tematów rozmów ukazanych postaci, – znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych, – porównuje różne dzieła,	grafiki, rzeźby, fotografii oraz uzasadnia swoją wypowiedź, – przedstawia własne zdanie na temat sytuacji ukazanej w tekście kultury, – omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch, – przedstawia własną interpretację dzieła sztuki.

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

II.1. Gramatyka języka polskiego

Treści nauczania wskazane w Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
FONETYKA				
- odróżnia głoskę od litery i sylaby, - rozpoznaje samogłoski i spółgłoski, - rozpoznaje sylabę, - zna zasady dzielenia wyrazów na sylaby, - wie, że <i>i</i> w wyrazie może pełnić różne funkcje, - wie, czym są upodobnienia fonetyczne, - dostrzega rozbieżności między mową a pismem, - wie, co to jest intonacja - wie, co to akcent,	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - rozróżnia rodzaje głosek: samogłoska–spółgłoska, dźwięczna–bezdźwięczna, ustna–nosowa, miękka–twarda, - rozumie funkcje głoski <i>i</i>, - rozumie, na czym polegają zjawiska fonetyczne, w tym upodobnienia, - rozumie, co to jest intonacja oraz akcent wyrazowy i zdaniowy, - wymienia reguły akcentowania w języku polskim, - rozpoznaje wyjątki od zasad akcentowania.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby, - wskazuje w wyrazie samogłoski i spółgłoski, - dzieli wyrazy na sylaby, - poprawnie przenosi wyrazy, - omawia mechanizm upodobnień fonetycznych - rozpoznaje rodzaj i kierunek upodobnienia, - definiuje pojęcia intonacji oraz akcentu wyrazowego i zdaniowego, - stosuje reguły akcentowania w języku polskim oraz prawidłową intonację, wymienia wyjątki od zasad akcentowania.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - omawia narządy mowy i ich wpływ na sposób wymawiania głosek, - rozpoznaje rodzaje wszystkich głosek i omawia ich cechy, - rozpoznaje funkcję litery <i>i</i> w wyrazie, - podaje przykłady różnych rodzajów upodobnień, - wyjaśnia, na czym polega intonacja oraz akcent wyrazowy i zdaniowy,	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - rozumie i wykorzystuje wiedzę o głoskach oraz upodobnieniach do poprawnego mówienia i pisania, - świadomie i bezbłędnie akcentuje wyrazy i zdania we wszystkich swoich wypowiedziach oraz podczas czytania i recytacji
<u>SŁOWOTWÓRSTWO</u>				

- zna pojęcie słowotwórstwa, - zna pojęcia tematu słowotwórczego i definicji słowotwórczej, - zna pojęcie formantu, - wie, że są różne rodzaje formantów, - rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny, - zna pojęcie kategorii znaczeniowej, - wie, co to jest rodzina wyrazów, - zna pojęcia <i>wyraz pokrewny</i>, <i>rdzeń</i>, <i>rdzenieoboczne</i>, - wie, czym są wyrazy złożone, zna podstawowe zasady pisowni wyrazów	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - wie, czym zajmuje się słowotwórstwo, - odróżnia wyraz podstawowy od wyrazu pochodnego, - wie, co to jest temat słowotwórczy, - próbuje tworzyć definicje słowotwórcze wyrazu, - wskazuje formant w wyrazie pochodnym, - zna funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, - rozumie pojęcie kategorii znaczeniowej, - rozpoznaje znaczenia nadawane wyrazom przez formanty, - wyjaśnia, co to jest rodzina wyrazów, - rozpoznaje wyraz pokrewny, rdzeń, rdzenie oboczne, - zna zasady pisowni wyrazów złożonych.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - wyjaśnia, czym zajmuje się słowotwórstwo, - wyjaśnia, czym są wyrazy podstawowe i wyrazy pochodne, - wskazuje temat słowotwórczy, - tworzy definicje słowotwórcze, - zna rodzaje formantów, - wyjaśnia funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, - podaje przykłady kategorii znaczeniowych wyrazów, - rozpoznaje rodzinę wyrazów, - wskazuje rdzeń i oboczności w wyrazach pokrewnych, - rozpoznaje w tekście wyrazy złożone, - wyjaśnia zasady pisowni wyrazów złożonych.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - rozpoznaje wyrazy podstawowe i wyrazy pochodne, - rozróżnia temat słowotwórczy, - poprawnie tworzy definicje słowotwórcze, - rozpoznaje rodzaj formantu, - wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, - omawia funkcję znaczeniową formantów, - omawia kategorie znaczeniowe wyrazów, - podaje przykłady wyrazów należących do jednej rodziny, - tworzy wyrazy pokrewne, - tworzy wyrazy złożone, - stosuje w praktyce zasady pisowni wyrazów złożonych.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - świadomie stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy należące do różnych kategorii znaczeniowych, - przedstawia analizę słowotwórczą wyrazu
<u>FLEKSJA</u>				

- rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy, - podaje pytania czasownika, - rozpoznaje różne formy czasownika, - odróżnia bezokolicznik od odmiennych form czasownika, - wie, przez co odmienia się czasownik, - wyjaśnia, czym jest czasownik w formie osobowej i nieosobowej, - wie, że imiesłowy są nieosobowymi formami czasownika, - wymienia imiesłowy: przymiotnikowy i przysłówkowy, - odróżnia imiesłów od innych części mowy, - zna zasady tworzenia i odmiany imiesłówów, - zna podstawowe zasady pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, - wie, czym są nazwy miejscowe, - zna wybrane zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców. -	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - rozpoznaje czasownik w zdaniu, - rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: formy zakończone na <i>-no</i> , <i>-to</i>, bezokoliczniki, - wyjaśnia, dlaczego imiesłowy są nieosobowymi formami czasownika, - wymienia rodzaje imiesłówów przymiotnikowych, - podaje końcówki imiesłówów, - wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłówów, - wie, jak odróżnić imiesłów od przymiotnika, - tworzy imiesłowy z partykułą <i>nie</i>, - zna zasady pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, - wymienia zasady odmiany nazw miejscowych i nazw mieszkańców, - podaje zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - odróżnia czasownik od innych części mowy, - rozpoznaje rodzaj czasownika, - odmienia czasownik przez osoby, liczby, rodzaje, czasy, - odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, - rozpoznaje różne rodzaje imiesłówów przymiotnikowych i przysłówkowych, - wskazuje imiesłów w zdaniu, - wymienia wyjątki od zasad pisowni partykuły <i>nie</i>, - rozpoznaje nazwy miejscowe, - stosuje zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - tworzy różne rodzaje imiesłówów od czasowników, - odmienia imiesłowy przymiotnikowe, - przekształca wskazane czasowniki na konstrukcje z imiesłowami, - bezbłędnie zapisuje <i>nie</i> z różnymi częściami mowy - uwzględnienia wyjątki od zasad pisowni partykuły <i>nie</i>, - podaje własne przykłady nazw miejscowych, bezbłędnie odmienia i zapisuje nazwy miejscowe i nazwy mieszkańców	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - poprawnie używa imiesłówów, - wskazuje i poprawia błędy fleksyjne związane z użyciem imiesłówów, - redaguje tekst z użyciem wszystkich rodzajów imiesłówów, - redaguje tekst z użyciem imiesłówów z partykułą <i>nie</i>, - poprawia błędy swoje i innych w zapisie <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, w tym z wyjątkami,
SKŁADNIA				

- odróżnia zdanie od równoważnika zdania, - zna pojęcie <i>imiesłowowy równoważnik zdania</i>, - odróżnia wypowiedzenie z imiesłowowym równoważnikiem zdania od zdania, - zna terminy: <i>mowa zależna</i> i <i>mowa niezależna</i>	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - odróżnia zdanie od równoważnika zdania i wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania. - identyfikuje imiesłowowy równoważnik zdania poprzez znalezienie imiesłowu przysłówkowego, - wyjaśnia, jak przekształcić wypowiedzenie w imiesłowowy równoważnik zdania, - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mowa zależna</i>, <i>mowa niezależna</i>, - odróżnia mowę zależną od mowy niezależnej, - w podanym tekście wskazuje mowę zależną i mowę niezależną.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - rozpoznaje zdanie i równoważnik zdania oraz imiesłowowy równoważnik zdania, - przekształca zdanie na równoważnik zdania i odwrotnie, - przekształca wypowiedzenie w imiesłowowy równoważnik zdania, - określa różnice między mową zależną a mową niezależną, - przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - układa zdanie i równoważnik zdania oraz imiesłowowy równoważnik zdania, - poprawnie przekształca imiesłowowy równoważnik zdania w zdanie złożone i odwrotnie, - stosuje imiesłowowy równoważnik zdania w swoich wypowiedziach, - poprawnie przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie, - zapisuje dowolny dialog w formie mowy zależnej, - przy zapisie dialogu stosuje poprawną interpunkcję	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach zdanie, równoważnik zdania oraz imiesłowowy równoważnik zdania, - wskazuje i poprawia błędy związane z użyciem imiesłowowego równoważnika zdania, - redaguje tekst, w którym wypowiedzi bohaterów zapisuje w formie mowy niezależnej.
<u>ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA</u>				

- zna pojęcia: <i>synonim</i> i <i>antonim</i>, <i>homonim</i>, <i>neologizm</i> i <i>archaizm</i>, <i>kolokwializm</i>, <i>zapożyczenie</i>, <i>związek frazeologiczny</i>, - rozróżnia synonimy, antonimy i homonimy, - odróżnia wyrazy bliskoznaczne od wyrazów pokrewnych, - odróżnia archaizmy od neologizmów, - dostrzega archaizmy w utworze, - dostrzega kolokwializmy w wypowiedzi,	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - rozumie pojęcia: <i>synonim</i> i <i>antonim</i>, <i>homonim</i>, <i>neologizm</i> i <i>archaizm</i>, <i>kolokwializm</i>, <i>zapożyczenie</i>, <i>związek frazeologiczny</i>, - odróżnia skrót od skrótowca, synonim od antonimu i homonimu, - wskazuje synonimy, antonimy i homonimy, - wskazuje wyrazy bliskoznaczne i wyrazy pokrewne, - rozpoznaje frazeologizmy, - zna znaczenie wybranych związków frazeologicznych,	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - podaje przykłady synonimów, antonimów i homonimów, - wskazuje różnicę między wyrazem bliskoznacznym a pokrewnym, - wskazuje związki frazeologiczne w utworze, rozumie ich znaczenie, - podaje przykłady neologizmów artystycznych i obiegowych, - wymienia funkcje neologizmów, - rozróżnia typy archaizmów i określa ich funkcje, - określa funkcje kolokwializmów,	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - definiuje pojęcia: <i>synonim</i> i <i>antonim</i>, <i>homonim</i>, <i>neologizm</i> i <i>archaizm</i>, <i>kolokwializm</i>, <i>zapożyczenie</i>, <i>związek frazeologiczny</i>, odwołuje się do przykładów, - tworzy synonimy, antonimy konkretnych słów, - wyjaśnia różnicę między wyrazem bliskoznacznym a pokrewnym, - podaje przykłady związków frazeologicznych, wyjaśnia ich znaczenia, - rozpoznaje w tekście neologizmy artystyczne i obiegowe, podaje przykłady różnych neologizmów obiegowych	
KOMUNIKACJA JĘZYKOWA I KULTURA JĘZYKA				

- zna pojęcie grzeczności językowej, - rozpoznaje niektóre zwroty grzecznościowe, - zna zasady pisowni zwrotów grzecznościowych, w tym zaimków osobowych w listach, - wie, że istnieje pojęcie normy językowej, - wie, że istnieje norma wzorcowa i norma użytkowa - zna pojęcie błędu językowego, - wie, że istnieją różne rodzaje błędów językowych, - rozpoznaje teksty reklamowe, - wskazuje slogany reklamowe, - wie, że w języku istnieje perswazja oraz manipulacja, - dostrzega manipulację językową.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - wie, na czym polega grzeczność językowa, - wskazuje zwroty grzecznościowe w liście, - omawia zasady pisowni zwrotów grzecznościowych, w tym zaimków osobowych w listach, - wie, co to jest norma językowa, - odróżnia normę wzorcową od normy użytkowej, - wie, czym jest błąd językowy, - wymienia rodzaje błędów językowych, - zna cechy i funkcje tekstów reklamowych, - wie, co to jest slogan reklamowy, - odróżnia perswazję od manipulacji językowej, - rozpoznaje środki służące manipulacji	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - wyjaśnia pojęcie grzeczności językowej, - podaje przykłady zwrotów grzecznościowych, - przestrzega zasad pisowni zwrotów grzecznościowych, w tym zaimków osobowych w listach, - wyjaśnia, czym jest norma językowa, - wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a normą użytkową, - wyjaśnia pojęcie błędu językowego, - omawia różne rodzaje błędów językowych, - określa cechy i funkcje tekstów reklamowych, - wyjaśnia, czemu służy slogan reklamowy, - wskazuje różnicę między perswazją a manipulacją, - wymienia środki służące manipulacji.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - bezbłędnie stosuje zwroty grzecznościowe, w tym zaimki osobowe w liście, - podaje przykłady wskazujące różnicę między normą wzorcową a normą użytkową, - definiuje pojęcie błędu językowego, - rozpoznaje różne rodzaje błędów językowych, - wskazuje cechy i funkcje tekstów reklamowych, - wyjaśnia różnicę między perswazją a manipulacją, dostrzega w tekście środki służące manipulacji.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - poprawia błędy w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek, - na co dzień wykorzystuje wiedzę o komunikacji językowej i kulturze języka, - świadomie posługuje się perswazją, nie poddaje się manipulacji językowej ani jej nie używa

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

Treści nauczania wskazane w Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
STRESZCZENIE, ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, RECENZJA, WYWIAD				
- rozpoznaje streszczenie, - podejmuje próbę streszczenia tekstu, - wie, czym jest rozprawka, - zna pojęcia <i>teza</i> i <i>argument</i>, - wie, że argument powinien być uzasadniony i zawierać odwołanie do przykładu, - wie, czym jest plan kompozycyjny, - zna cechy przemówienia i cel tej formy wypowiedzi, - zna zwroty do słuchaczy, - odróżnia opowiadanie twórcze od odtwórczego, - zna typy narracji, - wie, że w recenzji używa się określonego słownictwa, - zna podstawowe zasady przygotowania wywiadu, - wie, że podczas wywiadu zadaje się różne rodzaje pytań,	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - streszcza proste teksty, - wydobywa informacje z tekstu, - wymienia elementy kompozycyjne rozprawki, - formułuje tezę, - wie, czym jest argument, - odróżnia przykład od argumentu, - wie, na czym polega hierarchizacja argumentów, - wie, co to jest wniosek, - zna zasady tworzenia planu kompozycyjnego - zna etapy pracy nad przemówieniem, - dobiera argumenty i zwroty do słuchaczy, - rozróżnia typy narracji, - wie, na czym polega trójdzielna kompozycja opowiadania, rozprawki, przemówienia, recenzji, - rozumie znaczenie retrospekcji i puenty, - zna cechy i kompozycję recenzji,	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - pisze streszczenie, - porządkuje informacje z tekstu, - dostrzega główną myśl tekstu, - wymienia cechy rozprawki, - odróżnia tezę od hipotezy, - odróżnia argument od kontrargumentu, - ilustruje argument przykładem, - podejmuje próbę wnioskowania, - pisze rozprawkę z hipotezą oraz przemówienie, - uzasadnia dobór argumentów, - stosuje odpowiednie zwroty do słuchaczy, - wskazuje różnice między opowiadaniem twórczym a odtwórczym, - stosuje różne typy narracji w opowiadaniu, - stosuje akapity dla oznaczenia głównych elementów	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - logicznie porządkuje informacje z tekstu, - wskazuje główną myśl tekstu, - formułuje kontrargumenty, - hierarchizuje argumenty, - zgadza się z cudzym poglądem lub z nim polemizuje, rzeczowouzasadniając własne zdanie, - formułuje wnioski, - porządkuje wywód argumentacyjny, - sporządza plan kompozycyjny, - funkcjonalnie korzysta ze zwrotów do słuchaczy, - używa środków retorycznych, - świadomie wykorzystuje głos i mowę ciała, - stosuje w opowiadaniu sześć elementów urozmaicenia stylu, - używa słownictwa	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - samodzielnie analizuje i interpretuje tekst w celu napisania streszczenia, - samodzielnie pisze spójną i rozwiniętą rozprawkę z tezą oraz hipotezą, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, - samodzielnie pisze spójne przemówienie, używając różnych środków retorycznych i różnych rodzajów argumentów, - publicznie wygłasza swoje przemówienie, - samodzielnie pisze spójne rozwinięte i ciekawe opowiadanie twórcze, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, - samodzielnie pisze spójną rozwiniętą recenzję, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi,

Treści nauczania wskazane w Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
STRESZCZENIE, ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, RECENZJA, WYWIAD				
– pod kierunkiem nauczyciela i / lub w grupie pisze rozprawkę z tezą, proste przemówienie, opowiadanie twórcze oraz recenzję, – przeprowadza prosty wywiad.	– zna słownictwo typowe dla recenzji, – wymienia zasady przygotowania wywiadu, – rozpoznaje różne rodzaje pytań w wywiadzie, – pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze, przemówienie i recenzję, – przeprowadza wywiad zgodnie z zasadami.	kompozycyjnych tekstu, – stosuje w opowiadaniu retrospekcję i puentę, – wskazuje słownictwo typowe dla recenzji, – określa zasady przygotowania wywiadu, – formułuje różnego rodzaju pytania, – przeprowadzając wywiad, uwzględnia cechy gatunkowe tej formy wypowiedzi.	typowego dla recenzji, – omawia zasady przygotowania wywiadu, – formułuje różnorodne i ciekawe pytania do wywiadu, – pisze rozwiniętą rozprawkę z tezą i hipotezą, ciekawe rozbudowane przemówienie i opowiadanie twórcze, pełną recenzję, – przeprowadza wywiad zgodnie ze wszystkimi wymogami.	– projektuje i przeprowadza wywiad zgodnie z zasadami, wykorzystując do tego telefon, – koryguje własne i cudze błędy związane z tworzeniem form wypowiedzi.